

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В США

Левчук Л.В., Ковальчук В.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті подано характеристику дослідження теоретичного аналізу особливостей дистанційного навчання в США. Розкрито сутність загальнометодологічних і специфічних принципів, реалізація яких сприяє розкриттю особливостей і стратегії розвитку дистанційної освіти у США. Досліджено та узагальнено основні етапи розвитку дистанційної освіти у США. Простежено еволюцію терміну «distance education» та інших термінів, які пов'язані з дистанційною освітою, що характеризують особливості навчання, слухачів, навчальний заклад в історичному аспекті розвитку дистанційної освіти у США. Розглянуто зміну ролі університетів та появу їх нових типів завдячуючи впровадженню дистанційного навчання в освітню галузь США.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційна освіта, стратегії дистанційної освіти, Асоціація дистанційного навчання США, система освіти США, тьютор.

Постановка проблеми. У зв'язку з процесами глобалізації та інтеграції, із постійним розвитком суспільства, вища освіта постійно зазнає помітних змін. Світове співтовариство упродовж останніх десятиріччя охоплене процесом інформатизації, який практично пов'язаний з усіма сферами людської діяльності, та освітою. Вченими доведено, що вплив комп'ютерних технологій подвоюється із кожним роком, та у найближчому майбутньому вони будуть такими ж надійними як і сьогодні телефони. Завдяки новим інформаційним технологіям виникла – дистанційна форма навчання. Так як сьогодні Сполучені Штати належать до країн світу з високорозвиненими інформаційними технологіями, є очевидним наше зацікавлення у розвитку дистанційної форми навчання США. Вивчення світового та європейського досвіду дасть нам можливість покращити вітчизняну систему дистанційного навчання.

Сполучені Штати Америки почали активне впровадження та розвиток дистанційної освіти чи не найпершими. На сьогодні віддалено там навчається близько 400 тис. студентів, функціонує велика кількість різних програм і курсів на будь-який смак та фінансову можливість.

Національний Технологічний Університет (National Technological University) є одним з перших навчальних закладів, що впровадили дистанційну освіту. Пізніше приєдналися до нього багато інших організацій. Глобалізація є сучасною тенденцією не тільки американського, але і світового освітнього простору. Велика кількість університетів прагнуть об'єднатися в одну організацію для того щоб мати змогу надання широкого спектра спеціальностей. У США подібний досвід вже є. У 1987 р. була створена Американська асоціація дистанційної освіти USDLA (United States Distance Learning Association), що включає в себе всі рівні навчання: від шкільного до корпоративного.

Основною перевагою дистанційної освіти є те, що немає прив'язки до певної території (екстериторіальність). Окрім того, дистанційне навчання пропонує останні теорії, оновлені знання, які забезпечують світові інформаційні ресурси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дистанційного навчання цікавилось широке коло дослідників. Особливий інтерес становлять праці як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, присвячені розвитку, змісту та

організаційним засадам дистанційного навчання (В. Домрачов, С. Авдошин, В. Зінченко, Дж. Андерсен, Т. Кошманова, Т. Едвард, М. Карпенко, К. Корсак, Е. Полат, П. Таланчук, А. Хуторський, В. Кухаренко, Ст. Віллер,); використання інформаційних технологій у педагогічній практиці (Т. Смовженко, Н. Корсунська; П. Стефаненко, Ю. Пасічник, В. Торощов), використанню Інтернету в сучасному суспільстві, технології створення дистанційного курсу та психолого-педагогічні аспекти (В. Кухаренко, В. Рибалка, Т. Олійник,). Для дослідження неперервної освіти і відкритого навчання, та організаційно-педагогічних засад дистанційної підготовки фахівців присвячені наукові праці В. Бикова, О. Кареліної, І. Козубовської, Б. Вульфсона В. Кухаренка, Н. Ничкало, О. Мальячук, Н. Сиротенка, П. Стефаненка та ін. Тенденції розвитку освіти на сучасному етапі розвитку суспільства висвітлені в працях В. Ковальчука [1; 2; 3; 4; 14; 15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання впровадження дистанційної освіти в США на сьогодні залишається відкритим. Дистанційна освіта – це є нова форма освіти для студентів та викладачів України, тому важливо дослідити недоліки і переваги цієї системи та віднайти шляхи подолання труднощів.

В системі освіти США використання комп'ютерних технологій навчання надає можливість створення системи дистанційної освіти, що сприяє підвищенню професійності педагогічних кадрів через розширення для них доступу до освітньої інформації. Як інноваційні технології дистанційне навчання, базуються на інформаційних комунікаціях та зумовлені Інтернет-технологіями.

Особливістю впровадження інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання у вищій освіті США визначається безпосередньою їх відповідністю рівню професійної компетентності і функціональному призначенню в суспільстві фахівців. Вивчення, аналізування та узагальнення питань пов'язаних з практикою та освітою США, сприятимуть інтенсивнішому впровадженню позитивного зарубіжного досвіду у цій галузі, та його адаптації у освітній системі України.

Мета статті. Основною метою цієї роботи є наукове обґрунтування особливостей дистанційного навчання у США з метою впровадження та адаптації позитивного досвіду у вітчизняній системі освіти.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання (Distance education) – це сучасний вид освітніх послуг, які надаються майже в усіх університетах світу впродовж п'ятдесяти років. Важливим завданням дистанційного навчання є розвиток інтелектуальних та творчих здібностей особистості за допомогою вільного та відкритого використання усіх освітніх ресурсів та програм, у тому числі, доступних у мережі Інтернет [15, с. 267]. Оскільки Інтернет – це світова інформативна мережа, то вона є одним із засобів дистанційного навчання, адже її дані нададуть можливість студентам та викладачам створити повну інформаційну картину з питань, що їх зацікавлять.

Інтернет багатofункціональний – поряд із функціями інформаційною (електронні бібліотеки, бази даних, віртуальні центри, методична література електронні книги і журнали,) та пошуковою (колекції посилань каталоги,) та він виконує інтерактивну функцію, що надає можливість студентам (та викладачам) спілкуватися за допомогою форумів, електронної пошти і на персональних чатах, а також проводити відео конференції [13, с. 127].

В США, ще починаючи з 1987 року, працює Асоціація дистанційного навчання США, головна мета якої – сприяння створенню нових технологій дистанційної освіти та розробка загальної стратегії дистанційної освіти.

Велика кількість коледжів, університетів, та навчальних центрів США реалізують дистанційне навчання через Інтернет, адже усі вузи США та 80% національних закладів мають доступ до мережі Інтернет.

Вчені довели, що на розвиток суспільства вплив комп'ютерних технологій з кожним роком подвоюється, що значить, у найближчому майбутньому вони будуть такими ж надійними, як телефон на сьогодні [12, с. 152]. Завдяки новітнім інформаційним технологіям в США виникла дистанційна форма навчання, яка поєднує кращі риси заочного та очного навчання, а також екстернату форму. Майже усі вищі навчальні заклади США пропонують дистанційне навчання. Отримання знань та спілкування за допомогою комп'ютера для більшості студентів Америки стало буденною справою [7, с. 237]. За статистичними даними Міжнародного університету Джонса, до кінця 2004 р. 90% університетів та коледжів мали веб-курси, до кінця 2006 р. отримали освіту через Інтернет більше ніж 5 млн студентів. За прогнозами цього ж університету, бажаючих скористатися дистанційною формою навчання у країні у 2011 р. сягнуло 44 млн осіб [9, с. 148].

Дистанційне навчання є новою формою освіти. Дистанційне навчання не може бути автономною системою, тому що має ті ж цілі, що й очне, та ґрунтується на державних стандартах, які встановлені для тих чи інших дисциплін. Традиційне та дистанційне навчання при однаковому змісті відрізняються взаємодією викладача та студентів, а також формою подачі матеріалу. Обидві ці форми навчання побудовані на одних і тих самих принципах (системність, науковість, активність, інтеграція, тощо), але в дистанційному навчанні вони реалізуються за допомогою засобів зумовлених можливостями інформаційного середовища Інтернет та його специфікою [6, с. 321].

Використання Інтернету надало революційний прорив у системі освіти усіх країн світу та особливо у дистанційній формі навчання. Він надає студентові та викладачеві змогу:

- Інформацію про навчання можна отримати у будь-який час, незалежно від місця перебування;
- За короткий проміжок часу передати інформацію будь-якого змісту та на будь-яку відстань;
- До певного робочого місця не бути прив'язаним;
- Протягом необмеженого часу зберігати інформацію в комп'ютері з можливістю її редагування, друкування або знищення;
- За допомогою мультимедійних засобів спілкуватися викладачеві зі студентами;
- Доступність до різноманітних джерел інформації;
- Можливість в режимі реального часу організації електронних конференцій; спілкування студентів між собою викладача з студентами;
- Збереження інформації на власних носіях та подальше їх використання у зручний час [8].

У багатьох випадках ефективність навчання залежить від вимог студентів стосовно постійного удосконалення процесу навчання. Розвиток дистанційного навчання в США враховує стратегії розвитку освіти та педагогічні вимоги, а також відповідає найвищим вимогам студентів. Як показує аналіз курсів дистанційного навчання вищих навчальних закладів США, усі вони мають приблизно однакову побудову. Університет Бредлі, приймаючи участь у національній науковій програмі, розробив систему дистанційного навчання яка базується на:

- Орієнтованому індивідуально підході навчання;
- Використанні мультимедійних комп'ютерних технологій;
- Багаторазовій модульно-блочній системі навчання;
- Рівноцінності змісту традиційного та дистанційного навчання.

Дистанційне навчання у США спрямоване на особистість студента. [11, с. 60].

Під час створення віртуальних курсів враховуються також такі особливості:

- Індивідуальність студента. Адже не усі студенти мають однаковий інтелектуальний, фізичний, емоційний та соціальний рівень розвитку.
- Індивідуальна технологія навчання. Студенти аналізують отриману інформацію самостійно за допомогою власних думок і почуттів та сприйняття.
- Особиста мотивація та творчість студентів. Студенти виявляють свої творчі здібності, коли існує мотивація та процес навчання відповідає власним потребам.

Зацікавленість та впевненість. Кожен студент має свій рівень впевненості у очікуваному успіху, у власних силах, а також різну зацікавленість у предметі.

Власний досвід. Здобутий досвід та особисті переконання впливає на підходи до навчання та на погляди студентів.

Особистісний ліміт сприйняття інформації. Не завжди велика кількість інформації означає успішне навчання. Студенти намагаються обрати найбільш вагомий для них інформацію, у незалежності від її якості та кількості [5, с. 368].

Умови у яких проводиться навчання. Різні студенти обирають різні формати навчання (ранішнім чи вечірнім заняттям, тривалим чи нетривалим, великим або малим групам тощо). Саме тому дистанційна освіта дає змогу самостійно обрати час та місце навчання.

Дистанційна освіта полегшує роботу не лише студентів, а й викладачів. Як і у традиційному навчальному процесі, вони є основною ланкою у забезпеченні високої ефективності освітнього процесу.

Специфіка дистанційного навчання у світовій практиці зумовила необхідність впровадження інституту тьюторів, який є одним із найважливіших елементів системи дистанційної освіти та навчання. Тьютор повинен вміти бачити технологічні, організаційні, соціально-економічні та соціально-психологічні шляхи до одержання максимального педагогічного результату. [10, с. 362]. Функції тьютора переважно залежать від моделі навчання. Тьюторами можуть бути як штатні викладачі, так і особи інших професій, які є залученими у процес на умовах сумісництва. Основним завданням тьютора є керівництво самостійною роботою студентів шляхом виконання ним таких функцій: визначення цілей і завдань навчання; передача знань, досвіду; організація взаємодії між студентами; формування навчальної мотивації студентів; контроль за процесом навчання. Тобто тьютор комплексно реалізує функції представника навчально-допоміжного персоналу, організовує консультації з викладачами та стежить за виконанням студентами навчального графіку. Він з'ясовує думку студентів про і зміст форму окремих курсів та ознайомлює з нею розробників навчально-методичних матеріалів, надає допомогу студентам у складанні персонального навчального плану.

У практиці США діє розгалужена класифікація тьюторів: консультанта методів навчання; викладач – розробник навчально-методичних матеріалів; фахівець з методів контролю за результатами навчання; фахівець, який здійснює поточну методичну підтримку навчання студента.

Окрім традиційних вимог володіння педагогічною технікою, викладачеві ставиться низка нових, зумовлених специфікою його роботи. Наприклад, для проведення електронних консультацій викладач має досконало користуватися електронною поштою та досконало володіти писемною мовою [14, с. 182].

Висновки і пропозиції. Дистанційне навчання виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти та покликане допомогти в глобальному освітньому просторі, це є засобом часткового вирішення її нагальних проблем. Зокрема, дистанційна освіта надає можливість одночасно

високопрофесійним за змістом вивченням різних предметних розділів знань та з гнучким за часом і формуванням умінь і навичок роботи з багатьох навчальних дисциплін забезпечити практичне застосування тими, хто навчаються, засобами і методами інформаційно-комунікаційних технологій, розвиває уміння і навички у сучасній науці. Впровадження основних елементів дистанційної форми навчання є необхідною умовою для вдосконалення сучасного рівня якості освіти.

Отже, дистанційна освіта передбачає особистісно – орієнтований підхід до навчання. Вона надає змогу забезпечити врахування індивідуальних, вікових та фізичних можливостей, особистого досвіду, навчальних технологій, етнічного походження та соціального статусу, а також рівня впевненості у власних силах. Це створює зручності для студентів під час навчання традиційної групи (18-22 років) та більш дорослих (30+ років). Одночасно це також забезпечує максимальну ефективність навчання. Створення власних інформаційних структур навчальним закладом зменшує просторові, часові, фінансові обмеження поширення інформації, що сприяє розвитку системи освіти у США.

Віддалене навчання у США не зводиться лише до отримання вищої освіти. Особливо за раз популярними є програми, що проводяться провідними американськими університетами, та є націлені на те, щоб кожен хто бажає, у будь-якому куточку світу, мав можливість отримати необхідні знання. Щоб підключитися до проекту потрібна реєстрація на сайті, після якої відкривається доступ до матеріалів лекцій (презентації, відео, текстові файли). Студенти вивчають та опрацьовують матеріали, виконують завдання, задають різні питання професорам, та після закінчення курсу проходять іспити.

Отже, для створення дистанційного навчання необхідно багаторічна науково-дослідна та практична діяльність, під час якої були б вирішені питання відбору змісту освіти, розробки технічних та програмних засобів, їх змістового наповнення, створення методів навчання, підготовки необхідних спеціалістів, формування критеріїв відбору студентів для навчання з кожного напрямку та багато інших різноманітних питань.

Перспективи подальших розвідок. До подальших напрямів досліджень вважаємо за доцільне віднести вивчення удосконалення інформаційно-комунікаційної компетенції викладачів вітчизняних ВНЗ в умовах дистанційного навчання та особливостей професійної підготовки фахівців у системі дистанційної освіти інших країн (Великої Британії, Німеччини, Франції тощо).

Список літератури:

1. Ковальчук В. І. Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні / Василь Іванович Ковальчук // *Імідж сучасного педагога*. – 2015. – № 7. – С. 3-6.
2. Ковальчук В. І. Тенденції розвитку освітньої системи в Україні / Василь Іванович Ковальчук // *Economics, science, education: integration and synergy. Materials of international scientific and practical conference, 18-21 January 2016* / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2016. – С. 79-80.
3. Ковальчук В. І. Розвиток вищої освіти відповідно до тенденцій і вимог ринку праці / Василь Іванович Ковальчук // *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 лютого 2016 року* / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: В-во «Міленіум», 2016. – С. 22-24.
4. Ковальчук В. І. Прогнозування розвитку системи освіти / Василь Іванович Ковальчук // *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія»* / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: Вид-во «Міленіум», 2016. – С. 112-120.

5. Ковальчук В. І. Вплив глобалізаційних процесів на освітню систему / Василь Іванович Ковальчук // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 28 жовтня 2016 р. / за заг. ред. В. В. Олійника. / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: УМО НАПН України, 2016. – С. 367-370.
6. Diamond R. Designing and assessing courses and curricula: A Practical Guide / R. Diamond. – 5 th Edition. – San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 2008. – 321 p.
7. Garrison D. R. Three generations of technological innovation in distance education / R. D. Garrison // Distance Education. – 2005. – № 6(2). – P. 235-241.
8. Moore M. G. Distance Education in the United States: the state of the art / M. G. Moore // From a series of lectures on the educational use of ICT and virtual education, June 6. – [Electronic resource].
9. Moore M. G. Distance Education: A Systems View / M. G. Moore, G. Kearsley. – Belmont CA: Wadsworth Publishers, 2005. – P. 146-151.
10. Moore M. Handbook of distance Education / M. Moore, G. Anderson, G. William. – N. J.: Erlbaum Associates, 2003. – 362 p.
11. U. S. Department of Education; National Center for Education Statistics. Distance Education at Degree-Granting Postsecondary Institutions: 2006-2007NCES 2009-044; Basmart Parsad, Laurie Lewis [Project Officer: Peter Trice]. – Washington DC: ED Pubs, 2009. – 60 p.
12. Новикова А. А. Теория и история развития медиаобразования в США, 1960 – 2000: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Новикова Анастасия Александровна. – Таганрог, 2000. – 152 с.
13. Олейник О. В. Дистанционное обучение в гуманитарных вузах: проблемы и перспективы / О. В. Олейник, Л. Я. Филиппова // Компьютеры. Программы. Интернет. 2003: зб. тез доп. учасн. міжнар. наук.-практ. конф. – К.: ІВЦ Вид-во «Політехніка», 2003. – С. 127-128 (у співавт.).
14. Олейник О. В. Университетское библиотечное образование в США: дистанционные и традиционные формы обучения / О. В. Олейник // Документоведство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: зб. матеріалів 11 Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17-18 трав. 2005 р.) – К., 2005. – С. 180-183.
15. Олійник О. В. Комунікативні особливості інформаційних технологій навчання студентів / О. В. Олійник // Культура та інформаційне суспільство XXI ст.: матеріали міжнар. наук.-теор. конф. молодих учених / Харк. держ. акад. культури. – Х.: ХДАК, 2008. – С. 267.

Левчук Л.В., Ковальчук В.І.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В США

Аннотация

В статье дана характеристика исследования теоретического анализа особенностей дистанционного обучения в США. Раскрыта сущность общеметодологических и специфических принципов, реализация которых способствует раскрытию особенностей и стратегии развития дистанционного образования в США. Исследованы и обобщены основные этапы развития дистанционного образования в США. Прослежена эволюция термина «distance education» и других терминов, связанных с дистанционным образованием, характеризующие особенности обучения, слушателей, учебное заведение в историческом аспекте развития дистанционного образования в США. Рассмотрено изменение роли университетов и появление их новых типов благодаря внедрению дистанционного обучения в образовательную отрасль США.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционное образование, стратегии дистанционного образования, Ассоциация дистанционного обучения США, система образования США, тьютор.

Levchuk L.V., Kovalchuk V.I.

National University of Live and Environmental of Ukraine

FEATURES OF DISTANCE EDUCATION IN THE US

Summary

The article of the study of theoretical analysis features of distance learning in the United States. The essence of general-methodological and specific principles is disclosed, the implementation of which promotes the disclosure of features and strategies for the development of distance education in the USA. Researched and summarized the main stages of development of distance education in the US. Followed the evolution of the term «distance education» and other terms related to distance education, characterizing features of learning, students, school in the historical aspect of distance education in the US. Considered changing role of universities and the emergence of new types thanks to the introduction of distance learning in education USA.

Keywords: distance learning, distance education, distance education strategies, Association of Distance Learning USA, the US education system, tutor.